

23

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

Håndbok for barnesikring av skolen

Rød Valgallianse

www.pdf-arkivet.no (2020)

TOM SIDE

Skolen trenger vaktbikkjer

Rød Valgallianse har fulgt arbeidet med Reform 97 så å si fra dag til dag. På Stortinget har Erling Folkvord ikke latt utdanningsministeren få fred. Folkvord har gang på gang konfrontert Sandal med virkeligheten i skolen. I bystyret har RV krevd utsetting av reformen, påvist svikt i byrådetts planer og støttet lokale aksjoner. RV har lagt stor vekt på å informere foreldre og skolefolk om det som har skjedd på Stortinget og i bystyret.

Under behandlinga av Oslobudsjettet høsten 1996 ga RVs bystyregruppe og RVs stortingsgruppe ut heftet «Reform 97 - budsjett 97 - ikke egnet for barn» heftet var til bruk for foreldre og andre som ville forsvare skolen. Den gangen trudde vi fortsatt at fornuften skulle seire og at reformen ville bli utsatt. Slik skulle det ikke gå. Reformen er nå et faktum, og nærmere 6000 flere barn blir presset inn i en overfylt Osloskolen.

Mer enn noen gang er det påkrevet at foreldre står på for å sikre barna et best mulig skoletilbud. Vi vet at det hele tida har vært en forutsetning at reformen skal gjennomføres ved «omdisponeringer og effektivisering innenfor barnehage-sektoren og skolesektoren». Det er derfor viktig å være på vakt. Erfaringene hittil har vist at der foreldrene reiser kamp, har det kommet penger på bordet. RV har derfor lagd denne håndboka for barnesikring av skolen. Foreldre organiseringa er viktig for å forsvare skolen og sikre et likeverdig skoletilbud. Vi håper mange vil ha nytte av håndboka i kampen for en bedre skole.

RV vil følge opp gjennomføringa av Reform 97. Da er vi avhengig av informasjon fra foreldrene. Vi ber dere ta kontakt med RVs bystyregruppe eller stortingsgruppe dersom det er saker dere mener vi bør følge opp eller vite om.

Hvis du trenger hjelp til å finne fram i byråkratiet og vil ha råd om aksjonsformer, ta gjerne kontakt med oss

RVs stortingsgruppe
Stortinget, 0026 Oslo
Tlf. 22 31 33 21
Faks: 22 31 38 48

RVs bystyregruppe
Rådhuset, 0037 Oslo
Tlf. 22 86 19 21
Faks: 22 86 19 61

Godta ikke at reform 97 fører til en dårligere skole med standardsenking

«Det er en forutsetning for reformen at omdisponeringer og effektivisering innenfor barnehagesektoren og skolesektoren skal dekke en vesentlig del av de økte konstnadene i skolen som følge av skolestart for 6-åringer». Denne setningen, som er hentet fra stortingsmelding nr. 40 (1992-93): «...vi smaa en alen lange», går igjen i stortingsdokumentene om 6-årsreformen. Godta ikke at Reform 97 fører til dårligere skole! Skoler skal ikke være forfalne og skitne. Skolen er elevenes arbeidsplass gjennom ti år. Godta ikke en dårlig arbeidsplass og et dårlig arbeidsmiljø for barnet ditt!

Krav til skolelokalene. Hva er «tjenlig» skole?

«Kommunane skal syte for tenlege skolar,» står det i § 10 i grunnskoleloven. Utdanningsminister Sandal har gang på gang vist til denne paragrafen når han har blitt konfrontert med dårlige skoleforhold. Vanligvis har «tenlege skolar» betydd at hver klasse skal ha sitt eget klasserom og at alle skoler skal ha gymsal, samlingssal og spesialrom. Nesten halvparten av skolene med barnetrinn i Oslo har det nå så trangt at de må bruke spesialrom til klasserom. Slik skal det ikke være, men slik vil det bli i mange år hvis foreldrene, lærere og elever ikke sier klart nok fra. Undersøk om det er planer for å bygge ut og hvilke frister som er satt!

Har skolen gymsal? Er kapasiteten stor nok slik at alle klasser får gymtimer? Er støynivået akseptabelt? Er dusjene i orden, og er garderobeforholda sånn at elevene kan skifte trygt?

Ut fra de nye læreplanene med kulturaktiviteter og prosjektundervisning blir skolebibliotek og samlingssal viktigere enn før. I dag er alle nye skoler i Oslo planlagt uten samlingssal.

Hvordan er tilgangen til datamaskiner? Mange skoler har hatt datarom. Det er ingen grunn til å godta at Reform 97 skal fortrenge skolens datarom eller at elevene får færre timer med tilgang til datamaskin enn tidligere. Det samme gjelder musikkrom, heimkunnskapsrom, formingsrom med sløydsal og tekstilrom og for ungdomstrinnet også naturfagrom.

Alle skoler trenger grupperom. Grupper som skal ha norsk som andrespråk, eller grupper som skal ha spesialundervisning eller former for støtteundervisning trenger rom. Sjekk at skolen har de grupperom som trengs.

Barna må sikres mer enn klasserom

Læreplanen til Reform 97, L97, sier at lek skal inn i undervisningen fra 1. til 4. klasse. Er skolen tilrettelagt for dette? Det skal være lekerom inne. 6-åringenes lek skal ikke reguleres med fast timeplan fordi det er kø til lekerommene. De minste barnas utelekeplass skal være noe mer enn en asfaltskolegård. Det skal være utelekeplasser som passer for småskolebarn.

Er ungen din redd for å være ute i friminuttene? Sjekk om barna har det trygt i friminuttene. Er inspeksjonen tilstrekkelig? Har barna alltid en voksen å henvende seg til?

Hvordan har barna det når de spiser? Elever skal ikke overlates til seg sjøl med matpakka. Skolen skal sørge for tilstrekkelig tilsyn slik at elevene kan føle seg trygge.

Mange skoler vil i framtida være byggeplasser. Er byggeplassen forsvarlig sikret? Er du i tvil, ta kontakt med verneombudet som fins ved alle skoler.

Midlertidige lokaler

Byrådet i Oslo regner med to typer midlertidige skolelokaler - «midlertidig midlertidige» og «permanent midlertidige». I Oslo vil over 50 førsteklasser med over 1200 seksåringer få klasserom i midlertidige lokaler. Byrådet regner nesten halvparten av disse rommene som «permanent midlertidige» Hvis skolelokalene er midlertidige, bør du sjekke kommunens økonomiplan 1997-99. Hvis du ikke finner din skole der, regner kommunen med at lokalene skal være midlertidige i mer enn tre år. Hvis din skole står oppført i økonomiplanen, eller alt har fått bevilgninger til nye lokaler, er det lurt å sjekke om kommunen har begynt å jobbe med saka. Budsjettvedtak blir ofte trenert.

Plass med et nødsskrik i år?

Mange skoler blir bygd ut med brakker og tilbygg slik at det blir plass med et nødsskrik i år. Men elevtallet i Oslo vil fortsette å øke. Små barnekull går ut av skolen og store førskolekull kommer inn. De aller fleste skoler vil få flere klasser alt fra høsten 98. Sjekk hvilke utbyggingsplaner som fins og om det blir satt av penger til dem. Krev nye skolebehovsplaner basert på reelle elevtall og reviderte prognoser nå. Hvis ikke kan det bli nødvendig å stable brakker oppå brakker og innrette nye provisoriske løsninger i de midlertidige lokalene i åra framover.

Inneklima

Kommer barnet ditt trøtt og sliten hjem etter endt skoledag, kan det komme av dårlig luft i klasserom og skolefritidsordning, eller for mye støy på grunn av trange lokaler. På de fleste skoler er lite eller ingenting gjort for å forbedre inneklimaet til tross for kraftig elevøkning og mange flere ansatte. Sjekk med skolens verneombud om det er foretatt målinger av inneklima og støynivå.

Mange klasserom er ombygd eller nybygd i sommerferien. Sjekk om lokalene er luftet, og materialene har fått anledning til å tørke slik at avgassene ikke påfører barna luftveisplager og allergier.

Vedlikehold

Når skolen ser for ille ut, hender det at foreldre trør til med malingsdugnad. Mange foreldre begynner å bli lei av at kommunen ikke tar vare på skolebygningene. Vedlikehold av skolebygninger og klasserom er ikke foreldrenes ansvar, men kommunens. Det er grunn til å minne om at klasserom skal ha gardiner, og at disse skal vaskes med visse mellomrom. Klasserom skal også ha solavskjerming. Dette er kommunens ansvar.

Renhold

Renhold er en budsjettpost det stadig spares på. Finn deg ikke i at barnas arbeidsplass er møkkete og uhygienisk!

Tør ungen din gå på skolens WC? Hvis ikke, hva kan grunnen være? Er det lås på døra? Lukter det vondt der? Er det toalettpapir? Er det såpe til håndvask? Er det utrygt på grunn av manglende tilsyn?

Nei til mammutskoler

«Til vanlig bør det ikkje skipast skolar med meir enn 450 elevar», heter det i grunnskolelovens § 2. Bystyret i Oslo har sagt at enkelte skoler kan bli større enn 450 elever, men dette «vil i såfall være et resultat av pedagogiske og miljømessige vurderinger sett i lys av den enkelte skoles inntaksområde og ønsker i nærmiljøet». I følge beregninger fra Lærereforbundet vil 60 % av elevene i Oslo fra høsten gå i skoler med mer enn 450 elever. Det er umulig for rektor og lærere å kjenne alle elevene på en slik stor skole. På en mindre skole vil det være mer oversiktlig og tryggere.

Barn har rett til å begynne på skolen i nærmiljøet

Alle barn har rett til å gå på nærmiljøskolen sin. Det skal legges vekt på hvilken skole som er nærmest og andre relevante forhold som f.eks. søsken på samme skole og om skoleveien er farlig. Dette er slått fast ved endring i grunnskolelovens § 13 våren 97. Retten gjelder også ved overgang til ungdomsskolen. Merk at det er snakk om rett, ikke plikt som byrådet i Oslo påstår. Du kan fortsatt søke om plass for barnet ditt på en annen skole hvis det er den beste løsningen for barnet ditt.

Farlig skolevei

Er skoleveien trafikkfarlig? Risikerer ungen din å bli kjørt ned ved skoleporten av andre foreldre som bringer barna til skolen i bil? Følg opp byrådets trafikksikringsplan. Du kan få planen fra samferdselsetaten i Oslo kommune. Sjekk om tiltakene er gjennomført og om de holder mål. Det er ikke nok med nymalte fot-

gjengerstriper og grønne caps! Sånne tiltak kan tvertimot skape falsk trygghet. Krev kommunale følgeordninger eller skyss hvis trafikksikringa mangler.

Nei til for store klasser

Hvis målet er å spare penger, er flere elever pr klasse en svært nyttig metode. Det er ingen grunn til å godta at inntaksgrensene justeres, slik at klassene fylles opp og hele klasser «spares» inn. Grunnskoleloven har hittil satt ei klar maksimumsgrense for klassestørrelsen. På barnetrinnet skal det være maks 28 elever pr klasse, på ungdomstrinnet 30. Lærerorganisasjonene har krevd klassesdelingstallet senket til 25. Høsten 1997 skal skolelovene opp i Stortinget. RV vil legge fram forslag om lavere elevtall pr klasse. Dette vil aldri kunne bli vedtatt uten et kraftig foreldrepress.

Mange barn, få voksne

I barnehagen er det tre voksne pr gruppe på 18 barn. I skolen blir det bare to voksne på opptil 28 barn i førsteklassene. 5 1/2-6 åringer trenger ofte mye hjelp til praktiske ting og krever mye oppmerksomhet. I store barnegrupper kan stille barn lett bli glemt. Husk at førsteklassene har samme krav på assistenthjelp, spesialpedagogisk hjelp og andel av skolens støttetimer som øvrige klasser. I andreklassene (7-åringene) blir det bare én voksen på opptil 28 barn. Tidligere har 7-åringene oftest fått ekstra personalressurser første skoleåret. Det bør sjølsagt gjelde nå også.

Er det mye uro i klassen? Får den enkelte ungen nok oppmerksomhet fra læren? Er det for trangt i klasserommet? Mange barn får dårligere utbytte av skolen i en stor klasse. I en klasse med mange ulike behov, for eksempel mange elever med forskjellig morsmål, barn med funksjonshemninger eller atferdsvansker, er det høyst rimelig med et lavere elevtall. Husk: Alle elever har rett til opplæring i samsvar med egne evner og forutsetninger.

Reform 97 vil presse klassestørrelsen oppover, men det er ingen grunn til å godta at det skjer.

Tilpasset undervisning

Noen elever trenger særskilt hjelp. I grunnskolelovens § 8 står det: «For born og ungdom som utfrå ei sakkunnig vurdering treng særleg hjelp, skal det skipast spesialundervisning, i eller utanom skolen.» Det er PP-tjenesten som står for den sakkyndige vurderinga. I Oslo har PP-tjenesten vært underbemannet i lang tid. Ofte er det lang ventetid på sakkyndig vurdering. Slik skal det ikke være. Dersom PP-tjenesten ikke har nødvendig kapasitet, må det meldes fra.

Sjøl om spesialundervisning er lovpålagt, blir det bevilget alt for få timer til slik undervisning. Det kan være lurt å sjekke opp gjennom foreldrearbeidsutvalget (FAU) hvor mange timer til tilpasset undervisning (t-timer) det er søkt om,

og hvor mange som er innvilget. Hvis du mener at barnet ditt trenger tilpasset undervisning, skal du ikke godta at skolen sier det ikke er nok timer.

Oslo har ikke bygd ut nok spesialskoleplasser til å ta i mot et økt elevtall. Spesialundervisninga og PP-tjenesten får for lite ressurser.

Undervisning på et språk elevene forstår

«Alle elevar har rett til å få opplæring i samsvar med dei evnene og føresetnadene dei har.» Slik står det i grunnskolelovens § 7. Undervisningen skal tilpasses den enkelte elev. Ikke alle elever forstår det som står i lærebøkene eller hva læreren sier. Elever fra språklige minoriteter kan ikke lære seg norsk på samme måte som de som har norsk som morsmål. Derfor er det utviklet en egen metodikk med eget undervisningsmaterieell som kalles norsk som andrespråk. Sjekk om minoritets elevene får tilpasset norskopplæring, og om skolen har lærere som er kvalifisert for slik undervisning. Morsmål og norsk som andrespråk er ingen stor utgift for kommunen. Staten betaler 90 % av utgiftene.

Har du fått tilstrekkelig informasjon om det nye kristendomsfaget?

Det har vært stor uenighet om det nye kristendomsfaget. De færreste vet hva Stortinget til slutt vedtok. Men de fleste har fått med seg at faget livssyn er borte

og at kristendomsfaget nå også skal inneholde undervisning om andre religioner. Stortingsflertallet har bestemt at ingen kan fritas fra det nye kristendomsfaget, men elever som ikke er kristne skal slippe å delta i kristen bønn eller trosbekjennelse. Lærerorganisasjonene påstår at det blir umulig å undervise etter de nye reglene. Det er uklart om barna skal forlate klasserommet, om de skal holde seg for ørene og gå å lese i en krok, eller hvordan dette skal ordnes. Hvilken orientering har du fått om det nye faget, og vet du hva du kan kreve barnet ditt fritatt fra?

Reform 97 fører til lærermangel

Alle lærere skal ha godkjent utdanning. Lærerlaget regner med at det fra høsten 97 vil bli minst 100 ufaglærte lærere i Oslo. Noen skoler står i fare for å komme spesielt skeivt ut. Det kan være skoler som ligger usentralt til eller skoler med mange minoritetsspråklige elever. Har din skole mange ufaglærte lærere? Blir ufaglærte satt til spesialundervisning eller undervisning av elever fra språklige minoriteter. Denne undervisninga krever utdannede lærere med tilleggskompetanse.

Barna har krav på fritt skolemateriell

I skolelovens § 16 står det: «Kommunane skal halde elevane med lære- og lesebøker, skrive og teiknesaker og anna undervisningsmateriell.» Dette skal ikke finansieres gjennom foreldre kasser og tiggeraksjoner, men av kommunen gjennom skolens budsjett.

På mange skoler på østkanten vegrer lærerne seg for å dra på museumsbesøk og utflukter fordi de vet det er vanskelig for en del foreldre å skaffe penger til buss og t-bane. Den nye læreplanen legger i større grad vekt på at undervisningen også skal foregå utafor skolen. Lærerorganisasjonene har krevd at grunnskolen i Oslo får en avtale med kommunen slik at klasser kan få reise gratis med offentlige kommunikasjonsmidler. Klassen burde også slippe å betale i dyre dommer ved kommunens museer og samlinger av ulike slag når dette er en del av undervisningen. Når var klassen til barnet ditt på ekskursjon sist? Måtte du betale spesielt for denne undervisningen?

Du har krav på trygg skolefritidsordning til rimelig pris

Både i selve grunnlagsdokumentet for Reform 97 (Stortingsmelding nr 40 ....vi smaa, en Alen lange (1992-93) og i Stortingsmelding nr 55 Om skolefritidsordningene (1996-97) har Regjeringa slått fast at gode og rimelige skolefritidsordninger er en forutsetning for gjennomføringa av Reform 97.

Plass til alle?

Har du fått avslag på SFO-plass for 8-9-åringen din? Eller har bydelen sagt at det ikke er noen vits i å søke? Ikke finn deg i det! Stortinget har forutsatt at kommunene oppretter skolefritidsplasser for 6-åringene, uten at det skjer på bekostning av plassene for 2. - 4.klassingene.

Synes du SFO er for dyrt?

Stortinget har forutsatt at foreldrebetalinga ikke skal «være til hinder for at alle barn som har behov for det kan delta i ordningen.» Sjekk om kommunen betaler sin del? I retningslinjene for SFO står det at stat, kommune og foreldre skal tredele utgiftene. Men fordi SFO ikke er en lovfestet ordning, bryter Oslo kommune reglene og lar foreldrene betale mesteparten av kommunens del av utgiftene. Våren 97 vedtok Stortinget å forskriftsfeste at alle kommuner skal betale sin andel av prisen. Når denne forskriften kommer, kan du kreve lavere pris med loven i handa. Allerede nå er det ulovlig å kreve høyere pris enn det plassen koster bydelen, fratrukket statstilskuddet.

Trange og dårlige lokaler

Det er bare bygd nye SFO-lokaler på et fåtall skoler. Fire årskull skal stues inn i

de samme dårlige lokalene hvor det var trangt om plassen for tre årskull. På Rødtvet skole er planen at 160 barn fra høsten av skal inn på en base som nå gir plass til 40 barn. Oslo har vedtatt en veiledende arealnorm for nybygg av SFO som gir 0,41 kvadratmeter lekeareal pr barn! Kommunen forutsetter at klasserom, gymsaler og spesialrom også skal tas i bruk til SFO. Ingen vet hvordan disse sambruksløsningene vil fungere. Med barna spredt over hele skolen, kan det bli vanskelig å føre tilsyn. Klasserommene kan til nød brukes til stillesittende aktiviteter som lekselesing eller tegning, ikke til lek og normal utfoldelse for småskolebarn. Ungene må hysjes ned for å få et akseptabelt støynivå i forhold til resten av skolen der det foregår undervisning i deler av åpningstida til SFO.

Ikke nok omsorg og voksenkontakt i SFO

I barnehagen og skolen er det normer for hvor mange ansatte det skal være pr barn, og det er krav om fagutdanna personale. For SFO finnes det ingen sånne krav. I de fleste bydelene er SFO-bemanninga én voksen pr 15-20 barn. Mange unger som har assistenthjelp i skoletida, får det ikke i SFO. Få voksne og trange lokaler fører lett til bråk og kaos. Å unngå det vil kreve stram styring av aktivitetene på SFO. Da blir det «sitt stille på pulten din-fritid», ikke fri lek og hvile som barna trenger etter skoledagen.

Det er en krevende jobb å ha ansvaret for store barnegrupper i mer enn 4 timer daglig i lokaler som ofte er dårlige egna for formålet. Likevel avviser regjeringa at det skal stilles krav til kompetanse for ledere og ansatte i SFO. Mange SFO-ansatte er ungdom, som jobber på korttidskontrakt for luselønn.

Still krav til barnas skolefritid

Høsten 97 skal bystyret behandle en sak om organiseringa av skolefritidsordningene. RV mener at det viktigste spørsmålet ikke er om skolesjefen eller bydelene skal ha ansvaret, men at det blir fastsatt skikkelige kvalitetskrav til lokaler, bemanning og innhold.

Foreldre som tar opp problemer på SFO, får ofte høre at de venter seg for mye. SFO er bare en tilsynsordning, ikke et pedagogisk tilbud, heter det. Hvis ungen din mistrives, skal du ikke la deg avfeie på den måten. Vis til løftene om at Reform 97 er «en familiereform som ved å bygge ut skolen og skolefritidsordninger gir trygghet for barna og deres trivsel og vekst mens foreldrene er på arbeid.» (Stortingsmelding nr 40 ....vi smaa, en Alen lange). Under behandlinga av Stortingsmelding nr 55 Om skolefritidsordningene, slo stortingsflertallet fast at: «Det er viktig at skolefritidsordningen ikke bare blir en oppbevaringsinstitusjon, men at den gir barna et tilbud om vekst, utvikling og utfoldelse.»

Til tross for fine løfter om trygg og god skolefritid, avviser både regjeringa og stortingsflertallet at det er nødvendig med kvalitetskrav til lokaler og bemanning. Hvordan lokalene og bemanninga skal være må avgjøres ut fra lokale forhold, heter det. Men det er vel ikke sånn at Oslobarn er spesielt småvokste eller har mindre behov for voksenkontakt? Hvis SFO på din skole ikke er i samsvar med Stortingets forutsetninger og løfter, foreslår vi at foreldrene inviterer politikere fra Oslobenken på Stortinget, byrådet og bystyret til å jobbe noen dager i SFO slik at de kan bli kjent med forholda.

Aksjoner nytter!

Utallige små og store aksjoner for bedre skoleforhold har gitt resultater. Det har ført til at flere 5 1/2 -7-åringer får lov til å gå på bostedsskolen sin. Nybygg og gjenåpning av skoler har blitt forsert. Lærerstreiken og den store foreldre- og

lærerdemonstrasjonen i november 96 presset bystyre- og stortingsflertallet til å øke bevilgningene. Foreldreaksjonen Utsett Reform 97 satte en støkk i stortingsflertallet i vår da de kunne dokumentere at byrådets rapporter inneholdt grove feil. Flere penger kom på bordet. Og aksjonene fortsetter. Stiftelsen Nedre Bekkelagets barn har bedt departementet bekrefte at Reform 97 er utsatt på deres skole. Foreldre på Nordstrand skole har hatt 1 1/2 dags skoleboikott i protest mot forholda. Foreldre på Hallagerbakken skole har gått til betalingsboikott mot de høye prisene på skolefritidsordninga. Både på Grünerløkka og i Nordstrandsområdet slåss foreldre for å få de skolene bystyret har vedtatt, men byrådet ikke vil bygge. Foreldre og barn på Klemetsrud stoppet tungtrafikken til Grønmo i en aksjon for trygg skolevei. RV støtter alle aksjoner for bedre skoleforhold og følger opp kravene i bystyret og på Stortinget.

TOM SIDE

TOM SIDE

Rød Valgallianse

www.pdf-arkivet.no (2020)